

Brzezowa

Autor: Grzegorz Statek
06.04.2007.

Zarys historii wsi Brzezowa

Miejscowość, o której mowa, wywodzi swoją nazwę prawdopodobnie od drzew, brzóz, które niegdyś dominowały na terenie tej osady.

Również ta wieś, podobnie jak Boczów, istniała już na początku XIV wieku. W roku 1390 występowała pod nazwą Brzozowa, Brossoua. W późniejszych dokumentach pojawiała się pod różnymi nazwami: Brzozowa, Brzoschowa, Brzozów i była umieszczana w latach 1460 - 1480 w powiecie czchowskim. Dziesięć lat później spotykamy ją w dokumentach w powiecie szczyrzyckim w parafii Łapanów.

Podobnie jak Boczów również ta wieś była własnością Drużynitów.

W roku 1400 Oland (z Boczowa) zapisał żonie Świętochnie córce Zbyszka z Wronowic 100 grzywien posagu i wiana na Brzezowej i Boczowie. W roku 1416 Mikołaj z Boczowa zastawił tę wieś za 30 grzywien Andrzejowi z Poznachowic. Następną wzmianka o wsi pochodzi z roku 1434, w którym to Paweł, kmieć z Brzezowej występował przeciw Piotrowi Łapce z Łapanowa o obsianie ról ugornych. Piotr oddalił prawnie roszczenia kmiecia. W 1456 Mikołaj z Boczowa zapisał żonie Katarzynie, córce Lorka z Libertowa 80 grzywien groszy krakowskich posagu i wiana na połowie dóbr w tej wsi.

W późniejszym okresie nastąpiła zmiana właścicieli wsi. Jan i Dzierśław bowiem, synowie Wilczka ze Zdzielsławic zamienili się dobrami ze Świętochną, córką zmarłego Mikołaja z Boczowa, żoną Mikołaja z Kośmierzowa (dziś Kocmyrzów). Dali oni Świętochnie całą dziedzinę w Zdzielsławicach z 2 łanów i siedlisko dworskie z dwoma częściami ról w zamian za Boczów, Brzezową i dom pod zamkiem krakowskim oraz za 430 grzywien groszy krakowskich. Świętochna natomiast przeniosła zapis posagowy 400 grzywien groszy krakowskich matki Katarzyny z Boczowa i Brzezowej na połowę swych dóbr w Zdzielsławicach i Wężerowie, a Katarzyna zrzekła się praw posagowych do Boczowa i Brzezowej. Jan ze Zdzielsławic syn zmarłego Wilczka wyznaczył później żonie Zofii z Przesieki 200 grzywien groszy krakowskich posagu i wiana na połowie dóbr w omawianej wsi.

W roku 1460 Jan Wilczek z Boczowa miał zapłacić w terminie 30 florenów węgierskich Stachnie wdowie po Krzeszu pod gwarancją wwiązania do wsi Brzezowej a w roku 1467 Jan i Dzierśław z Boczowa zobowiązali się oddać w terminie 100 grzywien groszy krakowskich Janowi Siedliskiemu pod gwarancją zastawienia mu owej osady.

Kolejnymi właścicielami osady byli bracia Mikołaj Skarbek ze Zręczyc i Bartosz występujący w dokumentach z roku 1486 jako dziedzice Tarnawy, Boczowa i Brzezowej.

W latach 1489, 1491-3 ze wsi tej płacono pobór z 1,5 łanu, w latach 1490, 1494-99 pobór oddawano z 3 łanów, natomiast w roku 1508 z osady oddano pobór z 2,5 łana. Następny pobór z roku 1530 w Brzezowej i Boczowie płacono z 3 łanów, 2 karczem i, co jest bardzo ważne, z młyna dorocznego o 1 kole.

W roku 1523 Baltazar i Melchior Kłepowie z Raciborska ustąpili bratu Janowi Boczów i Brzezową. Tenże Jan Kłep wyznaczył żonie Katarzynie, córce Zbigniewa Łapki z Kobylca 600 florenów posagu i wiana na połowie Brzezowej, a potem oddał żonie Katarzynie w dożywocie dobra boczowskie i brzezowskie w ramach zapisanego jej na nich posagu i wiana.

Ze wsi, o której mowa, w roku 1529 płacono dziesięcinę snopową' wartości 8 grzywien biskupowi krakowskiemu, a z 8 stająg ról kmiecych płacono dziesięcinę wartości 20 groszy plebanowi w Łapanowie. W latach 1489-99 w rejestrach poborowych w parafii Łapanów oprócz Brzozowej wymieniano stale Brzozówkę bez danych o poborze. Jedynie w roku 1494 przy Brzozowej brak danych o poborze, natomiast przy Brzózowce figuruje pobór z 1,5 łanu a więc z tylu łanów, co w Brzozowej w latach 1489-99. Ta wiadomość oraz brak jakichkolwiek danych o istnieniu jakiejś Brzozówki w parafii Łapanów, a także podawanie w rejestrach poborowych od roku 1500 tylko Brzozowej świadczą o tym, że w nie zachowanych rejestrach sprzed roku 1489 nazwę wsi Brzozowej zapisywano jako Brzozówkę, której później nie wykreślono po wprowadzeniu właściwej nazwy wsi. Brzozówka raz jeszcze w roku 1564 figuruje w rejestrze z 1,5 łana.

Pod koniec XVI wieku Brzezowa wraz z Jasieniem należała do Walentego Kuli i było tam 6/2 łanów kmiecych. W roku 1629 jej właścicielami był Hektor Gaboński, natomiast w 1680 Jan Stanisław Lipski miał tu, sądząc po poborze, znaczna ilość roli.